

С В О Б О Д А

Політичне, просвітне і господарське
письмо для народу.

Виходить що тижня в четвер.

Редакция і адміністрація:
Львів, ул. Баторія 24.Видає і за редакцію одвічає:
Вячеслав Будзиновский.Предплата на цілий рік
стоїть 4 корони.За анонси платять ся 20
сотиків від стрічки.Рекламації вільні від
оплати.

ХЛОПСКИЙ СТРАЙК.

Борщівщина.

На диво в Борщівськ сего року виявивши кілька сїл, всюда сумний спокій. Люди на випередки біжуть на панські лави жати, не питаючи навіть котрий пан дасть сніп. Се тим більше дивно, що тут в перше появив ся страйковий рух. Причина між иншими тая, що з вагоди страйку в 1900 році в Кривчи, Бабинцях і др. селах, багато людей переступивши гравиці законної „самособорони“ натерпіли ся много по слідчих вязницях, а многи по засуді від сиджували кару. Не узискавши нічого — ще більше упали на душі як перед страйком.

Помимо того наші опікуни вишпорать пильно по селах нюхаючи, чи де не занесе „хлопским бунтом“.

В Саногові дня 22-го липня зайшов жандарм Голубец до громадської канцелярії і від Стефана Томевчука взяв 4 числа „Свободи“ і 3 несконфісковані брошури. Виділ читальні вніс зажалене до Староства, жадаючи при тім звороту забраних письм. [Се вічного не поможе. Домагайте ся звороту від краєвої команди жандармерії у Львові і звжайдайте, аби жандарма покарано. *Ред.*] В Шипківцях забрано також кілька чисел „Свободи“.

Н. А.

Бережанщина.

8. серпня. Мимо спізненої пори страйки вибухають далі; не помагають ані драгони ані контрагітація, терор і проповіді. Від кількох днів страйкує велике село Конюхи. Вночі з суботи на неділю жандарми приарештували п. Зарицького на донос п. Пюрєнкого з Конюх, забрали сейчас до Конюх, переховали там через ніч а на другий день відставили до Бережан. П. Зарицького обжаловано о „злочин“ і аж 5 жандармів вело его з арешту до переслухання. Однак все скінчило ся на тім, що п. Зарицькому не могли того доказати і випустили его в понеділок рано. Коли его привезли, крикнув п. Bolesław Zadorecki, геометра повітовий і знаний шляхотський агітатор, на ціле горло до одної пані так, що усі чули: *Ja bym takiego złodzieja zastrzelił, jak psa!* На те є свідки.

В Конюхах страйк триває далі. Вчора с. є. в вівторок не хотіли місцеві люди пустити спроваджених робітників до роботи. Драгони з Жукова дістали наказ сейчас вирушити до Конюх. Була бійка. Близших подробиць ще не знаємо. Цікаве, що урядники зі Староства вишукують для дворів робітників. П. Торосевич стягав з Куропатник женців для панів з Конюх.

Крім давнійших були ще страйки в Красній і Золочівці. В Красній покінчив ся страйк побідною селян. Пан дав 10 сніп. Люди з Золочівки ходять на роботу до каплицького двора та там стрейкували разом з Каплинецькими. Пан обіцяв підвишити і дати тільки, що инші дадуть, тому люди за порадою пароха вернули до роботи.

В Глинній обрабляє пан жнивваркою, до котрої взяв 30 дівчат. По довгих переговорах згодив ся давати 60 кор. за 3 місяці, корець збіжа і харч.

В Котів зробили люди також умову з паном. Пан погодив ся, а крім того спустив на дровах з 2.50 на 2 зр. Польські священники з амвон втримують людей від страйкування і грозять божими карами. Найкрасшу проповідь против страйку виголосив кс. Соляс з Біща званий зо шклянки та келишка і з т. зв. бабської політики. Крім того відтягає людей при сповіді від „бунту“. Подібні проповіді мав кс. Фіялковскі в Будилові і польський сотрудник в Бережанах.

В суді слідства. Обжалованих з Плотици випущено. П. Фрайд все ще переслухує свідків в справі ак. Кончевича: на п'ятницю завізвано свідків з Зелівки. Обжалований си-

дить вже 9 днів в арешті! До тепер страйкували слідуючі села: Нараїв місто і село, Козова, Вербів, Шумляни, Жувів, Конюхи, Куряни, Лісеники, Будилів, Вибудів, Вимислівка, Красна, Золочівка, Олесе, Геленків, Каплинці, Дрищів, Плотица, Потутори, Слобода, Медова, Целівка, Літятив, Котів, Глинна, бережанські фільварки на передмістях. Разом 27 громад. З того в 15 гр. покінчило ся вже побідною селян, в Козовій, Слободі і Дрищеві з всіляких причин вернули люди назад до роботи на давних уелівях, а в 9 громадах страйк триває ще далі. Про инші громади не маємо відомостий докладних. В Ценеві, Августівці і Куропатниках платять дуже нужденно, найбільше 40 кр. денно. Сподіють ся на осінь нових страйків.

В Стриганцях вибух страйк дня 16. липня, де доси давали 12 копу. Народ зажадав 7 коп. 2 корони за день хлопам а дівці по 80 кр. Дідич давав вже 9 копу, хлопам 1 К., дівці 80 кр. Хлопи не згодили ся на се і страйкують далі. До роботи станула тільки одна дівка з села і економова донька, а вязав за ними жид-гуменний.

В Писарівці вибух страйк нагло. Як тільки люди покинули роботу за 12 сніп, пан відразу дав десяту копу і тогди люди вернули до роботи.

11. серпня. Страйки притихають. Новий страйк вибух всього один в Стриганцях, де роблять чужі робітники. Инші страйки кінчать ся побідною селян. В Конюхах страйк покінчено: стала згода на 10 сніп всього збіжа, пів кірця збіжа і фляшка горівки. В Будилові і Медовій покінчили ся страйки 7 серпня. Пан дав 10 копу. — Люди говорять, що ще будуть страйки підчас осінних робіт. Саме тогди випадають вибори до бережанської Ради повітової.

З Буцацького.

В Возилові вибух страйк дня 26 липня, тривав до 4 серпня і закінчив ся побідною хлопів. Побіда ся не так світла, як вона заповідалась з солідарности возилівських селян і з енергичного та мудрого веденя справи комітетовими, між котрими, заслужились передовсім Леся Джерджа і Ів. Фецак. Робітники дістали 10 сніп всього збіжа (передше 10-тий сніп жита а всего иньшого 12 тий сніп), крім того дає посесор на двох робітників купу дров (хапці), топку соли на тиждень і „трінкало“, а худоба кожного робітника має пасти ся на лані аж до світу. Що до дневної платні, то не заклочувано угоди, бо посесор платить сам перед жнивнами 80 с. — 1 К. 10., а в жнива роблять селяне або за свопи або жнуть на копн — 1 кор. від копн. Жандарм відобрав від Леся Джерджа брошуру Вітика, але люди мали еще брошуру Будзиновського. Жандарм арештував також Леся Джерджа за се, що мовляв у нього відбувають ся наради, що він „бунтує народ“, і провів його кільканайцять кроків по селі. Посесорович хотів показатись великодушним і буцім то випровів арештованого. Се арештоване селян цілком не налякало і посесорови не помогло. Селяни страйкували ще цілих 6 днів далі і були певно виграли більше, як би не читачі „Русского Слова“, та члени сего року заснованої о. Шл. читальні Качковского зі Сновидова.

Атец Шл., парох Сновидова й Возилова, оснудатель читальні Качковского і єї „председатель“, член ради громадської в Сновидові, „настоящий русский чалавек“ і пр. і пр. з проповідниць здержує в Сновидові людей від страйку. З ним сновидівський віт „нарицаемый Си-

рота“ рівнож виділовий читальні Качковского, даліше „півец церковний“ великорусский мало-вчений, відтак паламар і инші, що слухають свого москвофільського пароха, суть противниками страйку. Не диво, що дідич, коли до него прийшли з жадаєм підвищення платні без страйку, загрозив таким, що нам годі тут повторити, бо прокуратурия знов сконфісковала би нам газету.

Золочівщина.

„Хоч страйк в Яврославичах скінчив ся ще 2-ого с. м., військо стоїть доси в селі та нищить людей, а комісар Пшибиславский шукає за „винновниками“ страйку! Дідич Мечислав Комарницький з війтом-хрунем вводять панщину. 8-ого с. м. на жадає дідича віт казав 10-ом заможним господарям титулом „ш а р в а р к у“ молотити жито. Люди скликані на такий „шарварок“, молотили, бо бояли ся, що віт скаже їх арештувати. Дідич хоче тепер заложити в селі читальню „Качковского“, щоб міг звалити читальню „Просвіти“, котру називає осередком „бунту“. Місцевого священника, о. Аліськевича зруйновано. 18 уланських коней, що стояли висше тижня в его стайні і столоді, з'їли або знищили 26 фір сіна і конюшини. Жандарми кажуть перед людьми: *to te poru są przyczyną strejku!*“

8. серпня. Судия Дембский, візав академіка В. Домбровського з Гарбузова до Золочева на слідство і велів его арештувати. — Нові стрейки зачали ся в Меленеві, Красносільцях, Кадовбинцях, Кудинівцях, Рикові і Лукові. В околицях Красного наступила вже згода з виїмкою Вільшанки, Пітрич і Скнилова.

9. серпня. В Золочівських арештах сидить тепер понад 100 люд, арештованих за страйки. Позавчера привели жандарми знов кільканайцять вязнів, між ними одну жінку, що лишила дома малу хору дитину без ніякої опіки. — Вчора поведено на жнива около 80 арештантів.

В Борткові, де страйк скінчив ся цілком спокійно ще перед тижнем, явила ся вчора патруля жандармів і гузарів та заарештувала несподівано 22 що найсвідоміших селян, без ніякої причини. Між арештованими є Семко Хамула, найбільше просвічений між місцевими селянами і багатий господар, котрого „вина“ в тім, що писав акт угоди між двором а страйкарями.

Збараж.

Від посла д-ра А. Коса прийшло дня 11. с. м. таке письмо: „Нині був я при страйкових розправах в суді збараскім. В п'ятох справах розходило ся о переступство закона о зборах. Обжаловані були селяни з Глубічка малого, Стрийки, Дубянок нижних і вижних — разом 12 а між ними 3 війти — за се, що скликали збори в цілі наради над страйком без повідомлення староства. В чотирох случаях суд (радник судовий п. Дроздовский) увільнив обжалованих, а в однім случаю розправу відрочено до переслухання свідка. — Даліше були дві розправи о переступство страйкового закона. Обжаловані були селяни з Синяви (2). В одній справі залав вирок увільняючий, другу відрочено. В кінці в одній справі розходило ся о переступство закона о зборах і страйкового. Обжалованих було 10 селян з Шилів на донесенє властителя Александра Федоровича. Увільнено всіх обжалованих. Свідком тут був і жандарм і „конфідент“ жандармерії, нікий Чорний. Показало ся, що п. Федорович давав робітникам при жнивках: хлопови 30 кр. а дівці 25 кр. денно. Через то вибух страйк. Тепер коли він дав хлопови 35 кр. а дівці 25 кр.,

страйк у него вже устав, бо люди там бідні і не могли даліше страйку піддержувати. Цікаве було при розправі, коли відчитано білет п. Федоровича писаний до судиі Масевського, (котрий мав вести розправу, але з поводу урльону вів єї радник Дроздовский). В тім білеті просить дідич, щоби вже селян не карати, бо вони вернули до роботи. Федорович видко думає по паньски, що суд має стосуватись до єго бажання та що „провиною“ було-би як-би селяни не вернули були до роботи. З результату тих розправ судових видко, кілько правди може містити ся в паньских криках про неопшанованє законів через хлопів.

Д-р Андрій Нос.

Брідичина.

З Тошорівщини доносять нам, що державці в Турю і Стопниці, котрі доси і так ліпше платили, ніж приміром гр. Бадені в Чанижи, та по людски з людьми обходили ся, самі підвиспили плату без страйку з 25 кр. на 40 кр. від копн і два рази денно горівки. Наякав їх страйк у Чанижи.

Жовківщина.

Коли в сусідній Каменеччині закипіло від страйкового руху, наша Жовківщина, замоте-личена московієм і „Русскимъ Словомъ“, дрімала кріпким сном. Гадав би хто, що може тутки так добре платять пани, що хлоп не потребує страйкувати. Але де там! робітників сільський платять ся тутки гірше як в Каменеччині, а декуди гірше, як на поділю. Одно тільки село Артасів коло Куликова під впливом газетки „Свободи“ зачало було вже думати про страйк. Вибрано навіть страйковий комітет, та на тім і скінчило ся. Люди якось не осмілилися зачинати перші в повіті страйк, а то тим більше, що сусідні села, де панує „Русское Слово“, не показували ніякої охоти прилучати ся до страйку. Жовківський староста видав заздалегідь наказ арештувати „агітаторів“ і „бунтівників“ страйкових. — Осьтак дрімає Жовківщина через московієське баламуцтво, хоч інтелігентів-народовців в повіті є досить. Але они не з'організовані та ошломлені „консолідаційним“ туманом. Час би вже нашим людям в Жовківщині прокинутися, взяти ся до купи, і зачати якусь живу роботу.

С. Л.

Чернівці.

Тутешня прокуратура сконфіскувала легучий листок за стрейками під заг.: „Братя Селяни!“, зложений з цитатів із Святого Письма.

Яворів.

8. серпня. Арештовано тутки академіка Антона Бориса, що мав у себе в хаті кільканайцять примірників брошури Вітика.

Підгайці.

8. серпня. Позавчера увязнили жандарми в селі Швейкові академіка Володира Войнаровського, на жаданє дідича Скаржинського. Вчора приставлено арештованого до суду. Серед народу обуренє.

Тернопільщина.

Страйки в Тернопільщині покінчені всюди з побідою. Селяни вернули до роботи, успокоєні умів з кожним днем поступає. Ще лишень в кількох селах тривають переговори. Натомість арешти тернопільського суду переповнені. З кожним майже приїздом потягів ведуть жандарми і жовніри — часто скованих — „злочинців“ страйкарів. Під сесю пору позістає в арештах тернопільського суду звиз 150 осіб „страйкарів“. Справ страйкових, які окремо ситнує ся, єсть до тепер близько 60, а між ними вчисляє ся також справа Мих. Петрицького о публичне насильство і провину з § 302. з. к., як також справа кандидата адв. Сидора Голубовича і о. Юрія Куницького, пароха з Ігровиці, о провину з § 302. з. к. Всі слідства в справах страйкових з цілого тернопільського округу ведуть ся в Тернополі, а Президія Суду висилає щоденно точне справозданє до Львова. Прокуратура відликала всім своїм урядникам відпустки. Населенє всюди огірченє, а розправи судові викажуть ті страшні „злочини“, за які терпіть так велике число наших людей. Але жертвами лишень нарід пролетарів здохне собі волю!

Гусятинщина.

Посол о Богачевский, будучи в Гусятині, був у начальника суду п. Ціхоцького в справі увязнених з причини страйку селян, котрі дусять ся в вузких клітках судової вязниці, і вислав телеграму до Кербера з причини поступованя старости Дільца, котрий межи иншим до хат 4 жінок (одної вагітної) увязнених в Сидорові селян впакував вояків. Звідси поїхав о Богачевский до Тудорова, де за єго інтервенцію прийшло до корисної для громади угоди і до Мишквець де однакож з причини хрунївства деяких сусідних громад селяни страйк програли.

Теребовельщина.

Селяни з Млиніск виграли страйк. Згода стала така: копа жита 60 кр. (доси було 30 до 35 кр.); денна плата від 1-ого мая до 1-ого падолиста 60 кр. (доси 30—35—40 кр.); а в час косовиці по 50 кр.); копа кошена 50 кр., вязанє за косаркою 20 кр., дівка 40 кр., від 1-ого падолиста до 1-ого мая: дівка 30 кр. а хлоп 40 кр. (доси було 15 кр.); кукурудза 3-ий качав; бараболя — топка соли від мішка; сушник і губи з ліса вільно брати; 3 рази до року має бути облава на дикі.

О. Богачевский був в Дарахові і Брикули новій, де перевів угоду. В Брикули старій на готову справу прибув староста Крушинський — сконфісковано — лише о. Богачевский успокоїв нарід і довів до заключеня зараз другого дня угоди, розуміє ся вже без участі старости. Вув о. посол єще в Іванівці, Глецьаві, Романівці і Ласківцях. Всюди там виграли селяни страйк. Вкінці удав ся о. посол до Заздрости, де вже перед тим заключено угоду.

Перемишляни.

Староство зарядило замкненє всіх ярмарків і торгів на домашню звйрину на неозначений час з причини „пануючих недуг в повіті тутешнім і околичним“. Нігде в повіті, нечувати про ніякі хвороби. Може се кара для страйкарів.

Митрополит о страйках.

Противники страйку напирали на наш єпископат, аби він видав до духовенства куренду против страйків. Митрополит Шептицький збув їх кількома словами, бо видав до євьячеників таку „куренду“: „Порукає ся Всєч. Душпастирям парохій, в котрих вибух страйк, щоби в відповідний спосіб рішучо напаминали вірних до постунованя супокійного і легального і перестерігали їх перед всякими насильствами і несправедливостями, котрі би могли допровадити до правдивого нещастя. О стані справи мають Вч. оо. парохі основне справозданє тут предложити. Від митроп. Ординар'яту. Львів, 28 липня 1902, Андрей митрополит.“

Ляхопанські газети казять ся, бо побачили, що і князь рускої церкви уважав за відповідне скріпити відозву Народного Комітету, взиваючи народ, аби в страйках не дав звести ся з дороги права, а наші противники дуже хотіли би, аби насильства самих селян зломали страйк.

Каменеччина.

Страйк обхопив був в Каменеччині около 30 громад, се іменно цілу полудневу часть повіту від Буска і Ліска аж до Камінки струмилової, Соколі і Чанижа. Найперше застрайкували села Ліско і Новосілки, а за ними пішов страйк наче пожар по сусідних селах і містечках. Зразу ширив ся страйк тільки в околицях Милатина і Желехова, де є самі менші дідичі, але потім перекинув ся і під саму Камінку, де має свої добра краєвий маршалок і перший міліонер та скупар в краю граф Андрій Потоцький і за Буг, де знов панують оба Бадені, Казьо і Стасьо. Селяни повибирали комітети, заховували ся спокійно, тримали ся солідарно як оден муж і мимо того в усіх селах появили ся жандарми і прийшло до арештовань а в двох селах навіть покалічили гузари тяжко людей. Стало ся се іменно в Дідилові, Убиню, Неслухові і Буську.

В Неслухові побили спроваджені графом Дзедушицким улани двох селян, одному розтяв оберляйтнант лице а п'ятьох ранив лекше. В Убиню впали гузари на згромаджених людей, що чекали на посла Брайтера, і добувши шабелі, перелітали кінями через нарід. Гузари гнали за людьми по полях і вдирали ся до хат. Сам ляйтнант вдер ся до одної хати і ранив в голову Ілька Луцишина. Оден гузар розтра-

тував конем на поли малу дівчинку. Тяжко ранені є: Ілько Паньків, Василь Паньків, Никола Паньків, Ник. Васильців, і Мих. Чорний. 16-ох є арештованих. — В Буску поранило войско теж кількох людей, чоловіків і жінок. В бузецких арештах стілько арештованих, що не стало місця. Арештовані мусять пресиджувати на судовім родвірю і голодують, бо родини зі стравою не допускають до них. В Побужанах арештовано чесного війта, що не хотів розкватерувати війска по хатах. В Соколі арештовано щось 20 люда, в Чанижи 7-ох, в Буску около 10, в Деревлянах і Таданю теж по кількох. В инших селах коло Желехова і Милатина поарештовано по кільканайцять людей.

Однак селяни більшу половину страйків вже виграли. Так виграли в Ліску, Новосілках, Милатині, Желехові, Ріпневі, Кізлові, Горпині, Вирові, Адамах і т. д. В Милатині сгала така угода: копа жита 50 кр., пшениці 45 кр. (доси було 25 кр.); на дни: хлоп від 1 червня до 1 вересня 90 кр., від 1 вересня до 1 падолиста 70 кр., від 1 падолиста до 1 червня 45 кр. (перше було 25—50 кр.); дівка від 1 червня до 1 падолиста 50 кр., від 1 падолиста до 1 червня 28 кр. (перше було 16—30 кр.); подавальник снопів низше 18 літ 40 кр., (перше 25 кр.). Денна робота кінями від 1 липня до 15 вересня 2 зр. 50 кр., від 15 вересня до 1 падолиста і від 1 марця до 1 липня 2 зр. а від 1 падолиста до 1 марта 1 зр. 50 кр. Місячник від 1 червня до 1 падолиста 12 зр. Риза 5-моргова: підклад 8 зр., орка 9 зр., кошенє 6 зр., вязанє 6 зр. (гороху або бобику 17 зр.). Вязанє ризи за машиною 6 зр. Копанє бульби або бурків від кірця 15 кр. Першенєство має місцевий робітник. Отава на половину з доробком. Конюшина ліпша на 6 копичю, гірша 5 ту. Пашенє худоби на паренині, стерни по зборі і по скибах заораних від штуки 60 кр. Молоченє жита від копн 40 кр. гороху і бобику 50 кр. Чищенє ліса на 4 купку без пенькового. — Під Камінкою в Таранах псують страйк камінецькі хруні, що летять на роботу, не вважаючи, що в Таранах страйк. В Яблонівці, Побужанах і Лянерівці спровадили фільварки чужих робітників. Оба Бадені заїли ся і не хочуть нічого поступити. В Чанижи спровадив двір вейско і жандармів на комісію, хоч в селі спокій. А польські газети, аби прислужити ся Баденьому, набрехали що в Чанижи був „бунт“, хоч то все брехня. — І в Грабовій, Незнанові та Холоєві зачинають думати про страйк. Польські ксьондзи уїдають з амвон против стрейків, грозячи неким і такими иншими божими карами. Так само противні стрейків є попи-московіли та барвінчуки. Московієські попи, що горляють все про свій „твердий“ патріотизм, лишали бідних хлопів без поради на божу волю і як-би не посол Брайтер та якби не академики: Струк в Желехові, Мелен, що об'їхав много сіл коло Желехова, Милатина і Буська та інші молоді „українці“, то би ніхто й не заняв ся селянством. Так само, як польські ксьондзи, так славетний барвінчук, бузецкий декан і папський шамбелян Словіцький напав людей в церкві мокрим рядном за страйки. Шкода, отче шамбелян, щосьте хлопська дитина і з хлопа жите! Чанижи, Буську і в Тошорові жандармерія дуже шукала за п. Львоном Цегельским, редактором зі Львова і за академиком п. Меленем що „бунтували“ людей до страйку. Та не вдало ся їх зловити, а то були для них вже готові ланцужки.

Нарід в Каменеччині добре тримає ся і всюди виграв-би страйки, як-би не то, що української інтелігенції в тих сторонах майже нема, а євьяченики самі московіли і барвінчуки. До того нарід зачитує ся „Русскимъ Словомъ“, в котрім багато лайки на Україну і фонетику, але нема доброї ради, як бороти ся з хлопскими ворогами, як робити страйки і т. д. Тільки, де йде „Свобода“ там нарід трохи ліпше знає, як брати ся до страйку.

Страйк а московіли.

Ми вже давно писали, що генерали московієської партії зробили угоду з нашими противниками і за гроші обіцали їм утихомирювати руский народ, аби він ніколи не скинув з себе панованя теперішних верховодів.

Народ зразу не вірив нам, що такі „тверді“ патріоти, як „Русское Слово“ і „Галичанин“ схрунили. Деяких переконали вибори до сойму, бо в многих повітах наші противники підпирали московієських кандидатів, а руских кандидатів побивали. Инших переконала сецесія руских студентів, котру московіли обіцали розбити і зробили так, що московієські студенти

зразу не радо прилучилися до сецесії, а потому єї зрадили і вернули до Львова скорше, як всі інші рускі студенти.

Коли рускі посла розпочали в соїмі обструкцію, аби показати, що в борбі з Русинами соїм нічого не потрафить зробити, московські генерали знов зачали керинити і зробили, що по півторадневній обструкції руский клуб рішив дальшу обструкцію залишити.

Кому всего того було еще за мало, аби пізнати, що московські генерали цілком вже пішли на службу до наших ворогів, то єму вже цілком отворить очі поступоване московців з хлопськими страйками.

В тій справі „Русское Слово“ і Галичани писали цілком так, як би вони були газетами польських панів. Всюди там, де люди вірять „Русскому Слову“, страйку не було, або поклонники „Русского Слова“ цували страйк.

Ще перед вибухом страйків „Русское Слово“ писало о страйках так, як би страйк був народною зрадою і нещастем Руси. Коли вибухли страйки „Русское Слово“ вертіло ся як муха в мазі і не знало, що писати о цілій справі. Коли-ж Народний Комітет видав до руского народу відозву, московські генерали зробили так, як та жаба, що і собі наставляє ногу, коли коня кують. Ті запроданці видали відозву до „русского населенія“, котра показала, що вони за відозву мусіли щось дістати. Аби здурити людей, зачали відозву так сезоточиво, як би вони напrawdę так любили того бідного хлопа. Відтак відозва перестерігає страйкарів, аби не робили ніяких насильств і — слухайте братя хлопці, що пише далі ся відозва московської там, де говорить ся о тім, аби силою не спинювати чужих робітників:

„Недопускаючи їх до роботи, ви звертаєте силу страйку против них, бо не даєте їм заробити на тот самий хліб насущний, котрого ви добиваетесь. Подумайте тільки, що наші братя з гір гуцули, робітники з сел, где ніт страйку, іли даже люди з ваших сел, не з роскоши, тільки з біді ідуть на роботу на чужі ниви. Представте собі, що і у них єсть родина, єсть старенькі родителі і дрібні діти, котрих в зимі жде голод, єсли їх сини і отци, братя і сестри не зароблять літом. Не забувайте, що борба против них — то борба против рідних братів!“

Так пише відозва московців до страйкарів, так пише „Русское Слово“, так пише „Галичани“!

Коли вони тепер таке написали, то при найблизших виборах до соїму „Русское Слово“ готово написати таке:

„Братя селяне! Не гнівайте ся на тих хрунів, що спродали громаду за пятаку, або за ковбасу. Так то бідні люди, котрі цілих пість літ ждуть на се, аби спродати голос і заробити пятаку або пів метра ковбаси, чи гнилого оселедця! Так дома у них ждуть жінки, ждуть діти, а коли виборець верне з міста, то жінка єго єсптає: „Де та пятака, щось мав заробити за голос?“ А діти спитають: „Тату! Чи ти приніс виборчу ковбасу? ми єще від великодня мяса не їли“.

Видко, що брешуть ті учені, котрі кажуть, що годівля худоби в Галичині упадає, бо такої расової скотини, як Русское Слово і всі генерали московців, не знайдеш навіть на двірській пасовику.

До страйкуючих повітів.

Коли скінчить ся сегорічна страйкова пора, будемо мусіти зробити докладний перегляд цілої страйкової акції, аби з сегорічної роботи мати як найбільшу науку на будуче. До того потрібні нам як найповніші, як найточніші і як найправдивіші вісті з місцевостий, де був страйк. Вісті, які були доси в часописах, мусять бути доповнені, а в деїм і справлені. Для того просимо всіх прихильників справи відповісти нам як найскорше на питання:

В котрім селі був страйк?

Яка була плата робітника перед страйком? — Подати плату за кожний рід роботи і в кожній порі року.

Які були інші причини невдоволення селян з двора? (Пасовиско, ліс і т. д.)

Що страйкарі зажадали?

На чім страйк скінчив ся?

Які газети були в селі перед страйком і кілька кожда мала передплатників; які були читальні, кілька читальня мала членів?

Чи була в селі брошурка Будзиновского „Хлопський страйк“ з 1897 року?

Від котрого року є в селі „Свобода“ або „Громадський Голос“?

З відки люди перший раз довідали ся о тім, що є страйк?

Хто викликав страйк. — Чи місцеві селяни, чи сьвященик, чи посторонний селянин, чи посторонний інтелігент, чи може вість о страйках в інших громадах?

Чи був страйковий комітет? Хто належав до него? Як поступали багаті хлопці, сьвященик, вїйт, учитель і інша місцева інтелігенція (руска)?

Чи багаті, що підпирали страйк суть національно осьвідомлені, які читають газети, як поводять ся при виборах і т. д.

Чи перед, або в хвили вибуху страйків прийшли до села які брошури і з відки?

Чи був хто арештований, коли і за що. Що арештований зробив, а за що єго арештували?

О що хто був обжалований і що з ним стало ся?

Як поводили ся страйкарі і решта громади?

Як поступала старшина громадська?

Чи були чужі робітники, з відки, кілька і що зробили? Як спроваджені робітники поводили ся?

Як поступали в громаді мазури або цілі польські села?

Чи були в селі жандарми, військо і комісарі? Що вони робили?

Як страйкарі поступали супротив чужих робітників?

Як поступали селяни і громади, що читають „Русское Слово“?

Жаданя, які ставили страйкарі, просимо подавати дуже точно, особливо ті, котрі не відносили ся до самої плати, як: жаданя що до ліса, пасовиска, нестрайкуючих форналів, усунення нелюбих народови наставників і т. д.

Які були гвалти зі сторони страйкарів або їх приятелів. Чи здержувано чужих робітників і як? Чи не було опору против влади? Чи не псовано машин? і т. д.

Так само просимо подати нам докладні вісті о всіх надужитях і безправствах, які робили противники страйку.

Просимо на всі питання відповідати щиро і поправді, особливо на ті послідні. Нехай ніхто нічого не боїть ся, бо ми хочемо знати всю правду, а нікого не зрадімо. Все те лишиться у нас в тайні.

ДО ПИСИ.

В „Свободі“ не можемо містити ані сотної часті того, що нам присилають з усіх тих повітів, де хлопці страйкують. Не можемо містити всего тому, бо ц. ц. прокуратория тепер дуже остра. Гляньте лиш на попередне число „Свободи“, а зрозумієте, чому ми не друкуємо всего того, що про страйк нам пишуть. Ми мусимо пропускати найцікавіші вісті, або й цілі дописи. З Гусятинщини, зі Збаражчини, Скалатщини, Чортківщини і т. д. дістаємо такі вісті, що від них кров в жилах то кипить, то замерзає. Що можемо, се друкуємо. На ренту нехай наші дописувателі заждуть — аж зійде ся рада державна. Всі, на нашім столі накопичені дописи будуть там зужитковані. Тоді і „Свобода“ буде могла подати не одно таке, о чім тепер мусить мовчати. Просимо отже наших дописувателів о терпеливості і не гадати, що ми не хочемо друкувати їх дописей.

Спростоване. В однім з сегорічних чисел „Свободи“ напечатано, що я здефравдував аґенційні гроші, що я побирав надвижки від членів, і допуслав ся обманьств, що я запродав церковну трафіку жидови і т. д.

Дописувателю не надумуючи ся, написав таку брехню, легко на кого наплювати і обчернити, але не легко злизати. Ціла ся допись неправдива. Я перший дав почин до заснованя читальні Просвіти в Корнях і був єї членом. Від часу, коли противники зачали ворогувати, читальня засьнітилась. В році 1899 за моїм заходом було представлене в пам'ять роковини смерті Тараса Шевченка, а весь дохід пішов на читальню. За моїм старанем громадяне користають з закона будовельного, що до відпису податку клясово-домового.

І як раз від того часу витворила ся ненависть взглядом мене, вїйта і писаря. З мести відбирали мої газети, Свободу, і книжки „Просвіти“ нищили їх, а мені зовсім не віддавали. Через те я перестав предплачувати їх. Против мене ворогують як раз ті, що при кожних виборах хрунуть і шкодять громаді. Наше село чисто руске, а в книгах громадських не ма ні слова по руски лиш по польски.

Що до крамниць і трафіки, то знає цілий євіт, бо була допись в Свободі, о порядках і старшині громади Корні. Була там чиста правда, отже не сьмів подати спростованя. О господарці і порядку в нашій громаді знають до окресимі люди.

Стефан Вербовий.

Прислати письма дописувателя не можемо і не можемо подати єго імені, бо нам того не вільно робити, вк він сам не хоче.

Реданція.

З Коломийщини.

Мав я недавно орудку в Острівці, котрого начальник був в „Свободі“ описаний. Іду я коло нової хорошої канцелярії громадської, де міститься є і школа, а звідки начальник виганяв читальників. Нараз чую з будинку такі стуки, мовби хто хату валив. Що таке думаю собі, хати чей не розбирають бо нова, а може, гадаю собі, се яке несамовите. Вхожу до сїней і лізу на стрих, звідки гриміли удари і ось що бачу: На стриху, таки на голих дошках лежить велика куна кукурудзи а заступник вїйта чи асесор, валить завзято в купу цїпом. Докола стоять жидинята з мітлами, та змітають зерно. На моє питанє, чи тут звичай на стриху молотити, жид мені відповів: „Се пан начальник нам дозволило, бо у мене нема ні кік ні стодола а ту цілком добрже єї вібиває“. Читальників начальник гонить зі школи, а жидятам дозволяє нищити будинок.

Чоловік з за Дністра.

Жовківщина.

Як скоро вїтївство доводить численних селян до морального упадку, нехай послужить приклад теперішнього вїйта в Желдці. Перед пару літами, по смерті попереднього вїйта старала ся громада вибрати на вїйта чесного та твердого чоловіка, котрий би не дав ся намовити на ніяке лайдацтво і знайшла такого чоловіка в Грицю Яцурі.

Ще перед виборами, присяг він на горівку а пізніше і на пиво. Всі надїяли ся, що приведе запущену громаду до порядку.

А днесь, по так короткім часі вїтованя що стало ся з тим чоловіком? Чесні люди відхрещують ся від него, як від сатани а між собою говорять, що якоеє кара спала на Желдць. Недавний чесний і твердий господар тепер задовжив ся по уха, цілі дні пересиджує в коршмі, всі справи залагоджує при келишку, дуже часто запитий побиває зовсім невинних людей або набірує на них перед старостою, (також на сьвященика, учительку). Люди завважали в громадській касі страшенний непорядок. Разом з лизунами-богачами радними цілував він раз по руках жиди-посесора і єго жену. Староство дивить ся через пальці на всі поштуки вїйта, бож воно виховало собі єго в тім переконаню, що такий вїйт буде найліпшим паньським поплечником при виборах.

Питали ся мене чесні желдєцькі господарі: За що так терпимо і що нам робити? Я говорив і ще раз повторяю. Терпите через свою темоту. Чи Ви гадаєте, що „Русское Слово“ навчатъ Вас мудрости? Ваші провідники засліпили Вас так, що Ви не прозрите доси, доки їх не покинете. Вони впоїли в Вас, як в жиди хоробу, що без „ѣ“ вже би не було Руси і диятого Ви не хочете читати добрих книжок і газет без „ѣ“, котрі би Вас научили де шукати правди. Гляньте лиш на інші повіти і села а переконаєте ся, що там є мудрі хлопці, на котрих опирає ся Русь. О глушім засліпленю в „ѣ“ ніхто там не чував. Навіть сама московська газета стала виходити без ѣ, бо і Москалі переконали ся, що воно не конче потрібне, та Москва без него не завалить ся. Ваші провідники впоїли в Вас, що Просвіта безбожна, а то є безлична брехня. При закладаню Просвіти були сьвященики а тепер належать до неї сотки сьвящеників. Сам Високопреосьвященний Митрополит і Ваш Преосьвященний єпископ Чехович радують ся єї розвоєм.

В. Теодорович.

Рогатинщина.

Загальні збори читальні „Просвіти“ в Підгородю відбули ся дня 12 лютого. Головою вибрано о. В. Зацерковного, заступником Стефана Грицака, секретарем Гр. Воронку, бібліотекарем Мих. Лужняковського, касиром Теодора Гудзія. З року 1901 осталоє в касі на рік 1902 30 корон 25 сотиків. Від 12 лютого до 10 липня прийшло до каси грошей 1387 корон і 44 сот., оборот каси 2758 кор. і 69 сот. розхід 371 кор. і 25 сот.

НОВИНКИ.

— **Хлопська Політика.** Перший том „Хлопської Політики“ вже розіслано безплатно всім тим, що заплатили за „Свободу“ 4 корони.

Перший збіжж „Хлопської Політики“, [брошуру „Хлопський Страйк“] сконфіскувала прокуратура. З тої причини перший том розсилаємо від тепер без того сконфіскованого аркуша. За се пішлемо иншу брошуру, як лиш вийде з друку.

Сконфісковані книжки. Кожному вільно мати у себе і для себе сконфісковану книжку чи газету. Сконфіскованих книжок не вільно тільки розширювати, то є спродувати, дарувати другим ані давати другим читати, не вільно також мати для себе більше, як одну штуку тої самої сконфіскованої книжки.

Читальні нехай сконфіскованого аркуша не тримають!

Хто має вже перший том Хлопської політики, той за всі 4 томи першої серії заплатити тільки 1 К. 59 с. Ціла пренумерата виносить 2 К. 12 с.

— **В Гриневі** (Бобреччина) відбуде ся дня 31. серпня отворене читальні „Просьвіти“, основаної заходом самих селян. Основателі просять так братів селян як і інтелігенцію з сусідних сіл, прибути як найчисленніше. Отворене відбуде ся о год. 3 по полудни. За основателів *Дан. Шарбура* нач. *глом.*

— **„Виділ читальні „Просьвіти“ в Заставцях** складає головному Виділові товариства „Просьвіта“ подяку за дар книжок вартости 25 корон, а також Всеч. О. Фицаловичеві, парохови Швенкова за дар 20 книжок“.

В Читальні „Просьвіти“ в Балинцях відіграє тов. „Січ“ в Трофанівці дня 19. серпня с. р. народну мелюдраму: *Верховинці*. Часть доходу призначена на цілі Товариства а часть на страйкарів. Початок о год. 7 чечером. Братя Хлопи! Зійдіть ся гурмою. Забавите ся і научите ся як уряджує ся такі представлення, а дасть Біг запросите нас до себе.

— **„Празник“.** Під таким заголовком появилася поема Василя Пачовського. Сторін 32. ціна 40 сотиків.

— **„Зоря“**, місячна газетка з образками в Коломиї. Семей зошит за липень містить: 1) Війна Бурів. 2) Місто Сан Пер. 3) Слизько-язика. Образи два: 1) Бурска артилерія. 2) Сан Пер перед вибухом вулкану.

Ціна збіжж і плодів господарских,

Ціна збіжж у Львові. В остатних днях платили за 50 кільограмів: пшениці 6'90—07'25; жита 5'90—6'10; ячменю пашового 4'79—5'25; ячменю броварного 5'75—6'00; вівса 8'00—8'30; ріпаку 9'75—10'—; гороху пашового —'—; гороху до вареня 0'00—0'00; вики 5'00 до 5'25; бобику 5'00—5'25; гречки 0'00—0'00; кукурузи 5'00—7'25; конюшини червоної 47'—до 48'—; білої 50'00—65'00; шведської 00'00 до 00'00; тимотки 00'00—00'00 корон.

Ціна безрог в Відни. На торг сего тиждня привезено 10.854 штук свиний. За тучні свині платили 97 до 99 сот., за середні і старі 92 до 95 сот., за легкі 84 до 90 сот., поросята 76 до 104 сот. за кільограм живої ваги.

Худоби зігнано на віденський торг 4731 штук, з того з Галичини і Буковини 158. З галицьких волів спродано 25 штук по 61 до 67 к.; 4 по 79 к.; 74 по 68—73 к.; 57 по 74—77 к. — Бугаї товсті продавано по 56 до 70 к.; корови товсті по 54 до 66 к. Худу худобу продавано по 40 до 54 к. — Все за сотнар метричний живої ваги.

РАХУНОК

Товариства взаємного кредиту „Дністер“
У ЛЬВОВІ

етоваришєня зареєстров. з обмеженою порукою
за місяць липень 1902.

І. Стан довжний:

1. Уділи членів	90,350 К.	54 с.
2. Фонд резервовий	10,676 „	62 „
3. Спеціальна резерва страт	1,111 „	59 „
4. Вкладки щадничі:		
а) стан на початку липня	1,031,029 К.	13 с.
б) вложило в липни	169 сторін 76,878 „	76 „
разом	1,107,907 К.	89 с.
в) виняло в липни	101 сторін 37,255 „	97 „

Позістає з кінцем липня 1,070.651 „ 92 „

5. Сальдо побраних процентів	32,192 „	04 „
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899, 1900, 1901	4,854 „	61 „
7. Кошта спору	756 „	33 „
8. З рахунку ріжних сторін	785 „	29 „
9. Кредит банковий (в банку кравів)	141,000 „	— „
10. Рах. зиску за р. 1901	1,144 „	43 „
Сума	1,353.523 К.	37 с.

II. Стан чинний:

1. Позички уділені на скрипти і векслі:

а) стан на початку липня	1,175.885 К.	61 с.
б) уділено в липни	42.190 „	— „
разом	1,218.075 К.	61 с.
в) сплачено в липни	10,934 „	80 „

Стан з кінцем липня 1,207.140 К. 81 с.

2. Готівка в касі з днем 31 липня 1902	6.581 „	10 „
3. Цінні папери фонду резервового	8.587 „	— „
4. Цінні папери инші	42.560 „	— „
5. В щадниці поштової (оборот чековий)	3.112 „	29 „
6. В инших Товариствах і Банках	43.988 „	67 „
7. Рахунок біжучий з Тов. обезп. „Дністер“	35.000 „	— „
8. На рахунку ріжних сторін	7 „	— „
9. Сальдо коштів адміністрації	6.546 „	50 „
Сума	1,353.523 К.	37 с.

Членів прибуло 38 з 39 уділ., убуло 7, остає з кінцем липня 1902 всіх членів 2.225 з 2.344 декларованими уділами в сумі 117.200 кор. Стопа процентова від вкладок 4% від позичок уділюваних з провізією на кошта адміністрації 6%.

Львів дня 5. серпня 1902.

Просимо як найскорше купити собі Поезії Т. Шевченка, бо наклад не великий! Поезії Тараса се найтаньша книжка, гарно оправлена і числить 698 сторін на величезних папери.

Ціна з пересилкою поштовою **2 кор. 30 сот.** Висилає ся **тільки** за попередним надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу

Канцелярія „Просьвіти“
у Львові.

Адвокат краєвий

ДР. ДАНИЛО СТАХУРА

отворив адвокатську канцелярію

в Самборі

при улиці Ткачків в камениці Грайбаха
напроти ризниці.

ПАРЦЕЛЯЦІЯ

Я розпочав **парцеляцію дібр Пашова** в політичній повіті Лісько, положених дуже близько залізничної стації Ольшаниця. Грунта знамениті, положене прегарне. Близші вісти в моїй канцелярії

Др. Н. НЕБЕНЦАЛЬ

адвокат краєвий
в СЯНОЦІ.

Важне для хорів при Читальнях!

Вийшов збірник пісень на чотири голоси: Сей збірник п. з. „Наша Дума“ складає ся з двох частий для хору мішаного і мужеского. Кожда часть числить 25 ріжних народних пісень. Збірник „Наша Дума“ можна набути в Канцелярії Товариства „Просьвіти“ у Львові ринок ч. 10. по ціні 2 кор. 75 сот. з пересилкою поштовою. Без пересилки коштує 2 К. 50 с.

Висилає ся **тільки** за попередним надісланем належитости: всякі инші замовлення позістануть неувзгляднені.



KOSI

з найліпшої стирійської стали, окремо і відповідно до всіх вимог наших господарів з найбільшою старанністю виготовлені, середно гартовані

60 мц. довгі (в хребті) по кор.	1'—
70 „ „ „ „ „	1'20
80 „ „ „ „ „	1'40
90 „ „ „ „ „	1'60

СЕРПИ

ковальські дуже добрі по кор.	0'50
фабричні „ „ „ „	0'60

продає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

в своїх складах у Львові, Станиславові, Перемишлі, Тернополі, Дрогобичу, Коломиї, Стрию, Снятині, Самборі, Рогатині, Бродях, Сяноці, Городенці, Борщеві і Золочеві.

На 5 кілеву посылку поштовою іде 8 до 10 кіс.

УВАГА. За ті коси і серпи дістає Народна Торговля рік річно дуже численні похвали і признання від господарів.

Машини і господарські знаряди

можна купувати через

„НАРОДНУ ТОРГОВЛЮ“ у Львові

Січкарі ССХ з 2 ножами і 1 колесом по 54 кор.	
Січкарі ТН з 3 ножами і 2 колесами „	56 „
Січкарі ТН з 4 ножами і 2 колесами „	59 „
Млинки до чищення збіжж сист. Бакера „	100 „
Млинки до чищення збіжж лекші „	64 „
Молотильні ручні „	170 „
Краячі до бураків „	60 „
Тискачі (гнітивники) „	230 „
Праси до олію „	230 „
Плити ковальської роботи з колісницями „	32 „
Коси стирійські 60, 70 і 80 см. довгі по кор.	1'00, 1'20, 1'40.

Инші машини і господарські знаряди по фабричних цінах.

Коси можна купувати по всіх складах

„Народної Торговлі.“



О много ліпше від Pain-Expellera і уже випробоване єсть ново винайдене средство

„NERWOL“

аптекаря Дра. Юліуша Францоса з Тернополя.

Знаменито усмиряюче средство до натирання протів всяким болям ревматичним — передстудження, ломаня костей, крижий, гостцеви і недугам нервовим. — Ціна флакону 80 сотиків.

Прощу бачити на напис „Nerwol“ і не приймати жадних Nerwoton-ів

СВІЙ ДО СВОГО!

Перший руский склад машин до шиття!

Незрівняної доброти машини до шиття гасту Зінгера

ніжні від 27 до 65 зр.	
ручні „ 25 „ 48 „	
обручкові ч. 41 по 77 зр.	
„ „ 45 „ 88 „ (для гру-	

бої роботи).

Веч. Сьщенникам і пп. Урядникам продаю на рати, як також і для селян за потвердженням уряду громадского. Услівя сплати приступні. Готівкою о 10% дешевше. Наука шиття безплатно. Цінники на жадане даром. Іван Ляврук механік у Львові Галицька 6.
